

Környezetvédelmi analitikai módszerek

Mintavétel

Dr. JUVANCZ ZOLTÁN
Óbudai Egyetem

Mintázás követelményei

- Reprezentatív
(jellemző, homogén, lehetőleg kis térfogatú)
- A közeg és keresett komponens szempontjai szerint
(szennyvíz, illékonyság, keresztaszennyezés veszélye)
- Könnyen végrehajtható, de pontos eredményt adó
(megfelelő felszerelés, párhuzamos, vak minták)
- Megfelelő időpont, hely
(pont-diffúz szennyezők, tél, este, beömlés, limány)
- Ne okozzon kárt, vagy sérülést
(mintázás szennyezése, védőfelszerelés)

A rossz mintavételt később nem lehet korrigálni!

A levegő mintavétel szempontjai

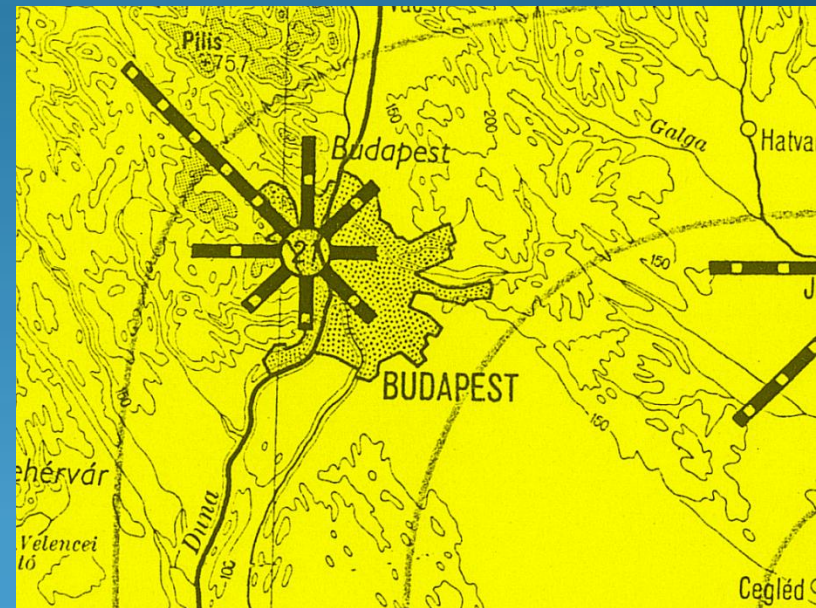
- a minta legyen jellemző a mintavételi ponton levő viszonyokra,
- gondoskodják a megfelelő levegőáramról,
- tegyen lehetővé pontos levegőmennyiség
- vagy térfogatáram-mérést,
- valósítson meg jó hatásfokú, stabilis elnyelődést, megkötődést,
- a mintavétel időtartamát helyesen kell megválasztani,
- a mintavételi eljárás alkalmas legyen a vizsgált anyag feldúsítására,
- lehetőleg legyen szelektív,
- oldja meg a minta eltarthatóságát.

Hőerőmű szálló porának kiülepedése

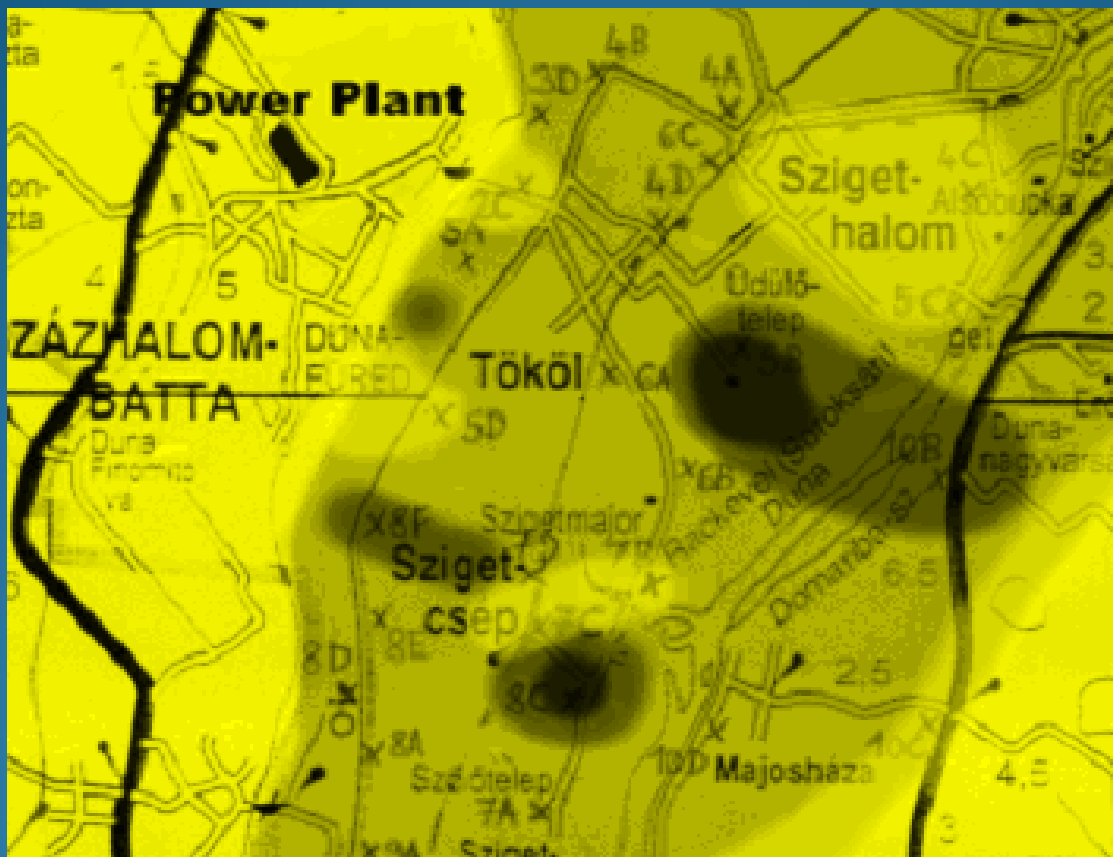
A szennyezés függ :

- Elégetett mennyiségtől
- Elégetett anyagtól
- Égetési technikától
- Kémény magasságától
- Meteorológiai viszonyoktól

Szélrózsa Budapesten

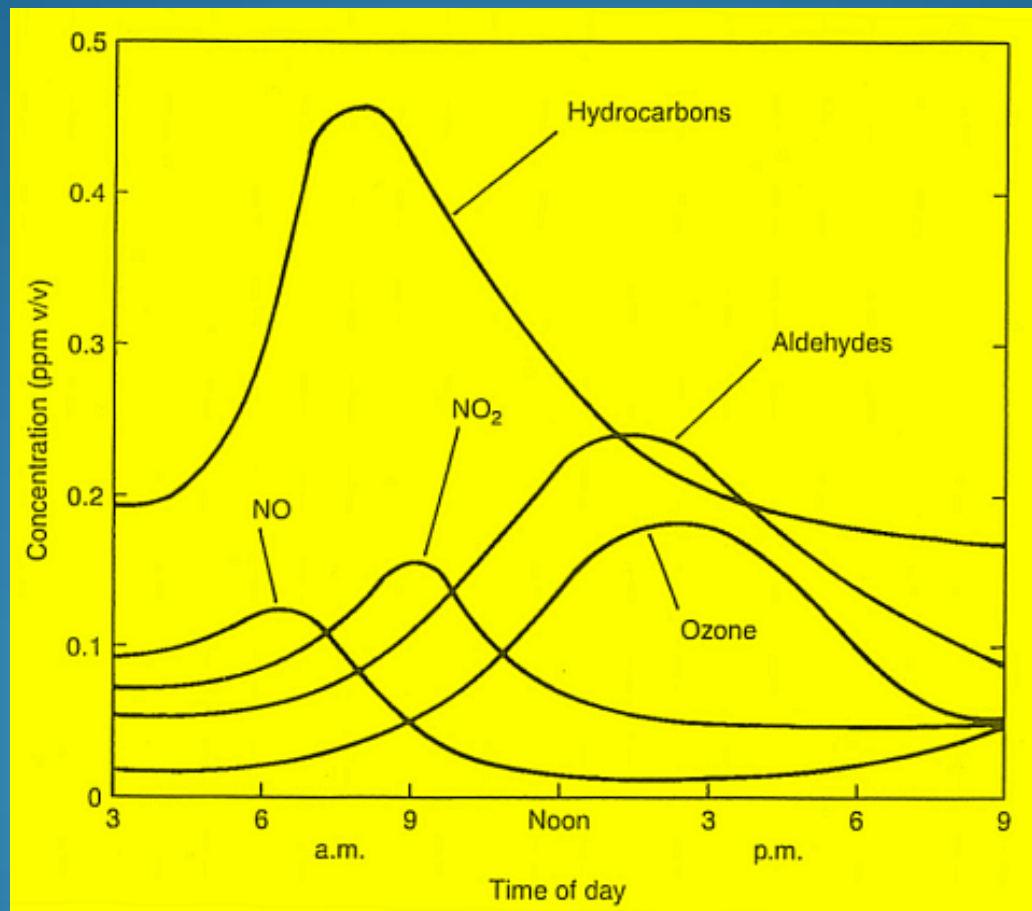

Dunai hőerőmű Ni szennyezése

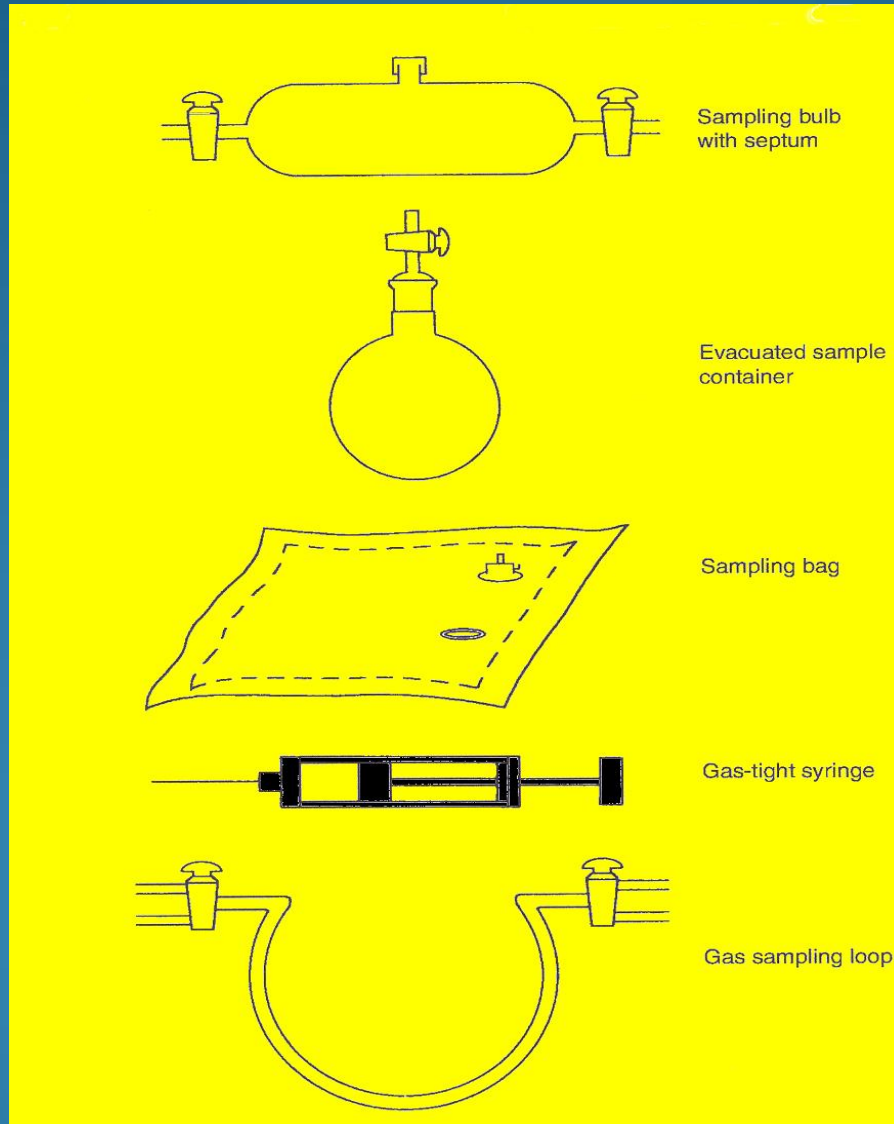

Óvári Mihály Ph.D., 2002, ELTE

Légszennyezés változása a napszakkal

Gázminta vevő és tároló eszközök

Zárt üvegtartály
szeptummal

Evakuált üvegtartály

Műanyagzsák

Gáztömör fecskendő

Mintavevő hurok

Aktív adszorpció mintavevő

CSŐ

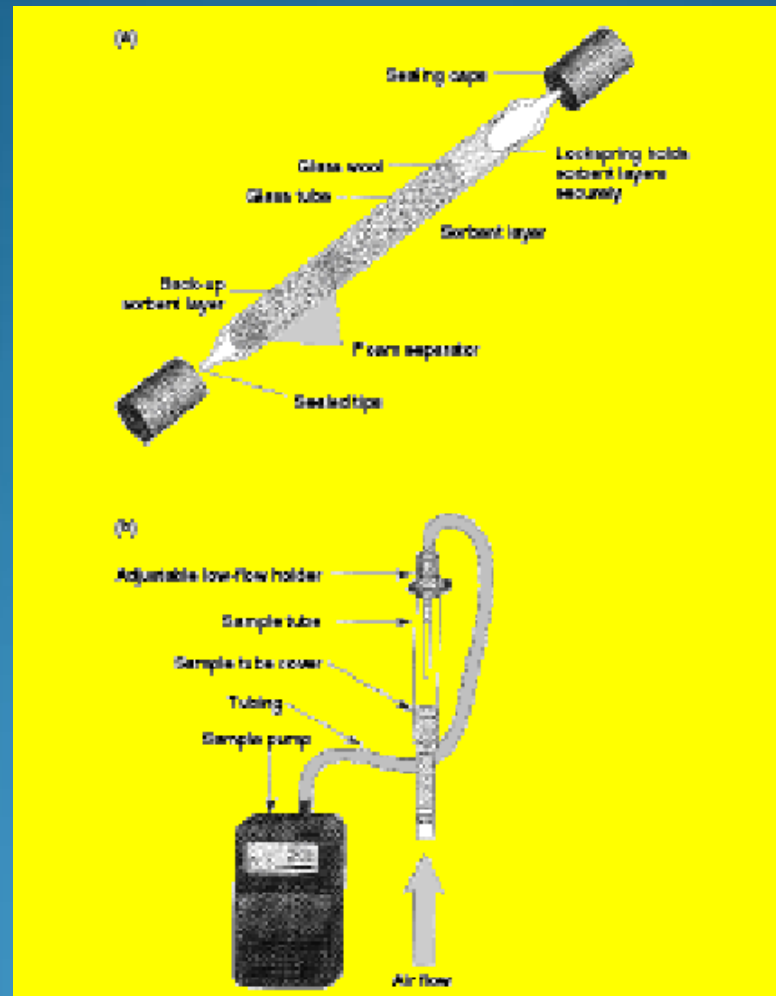
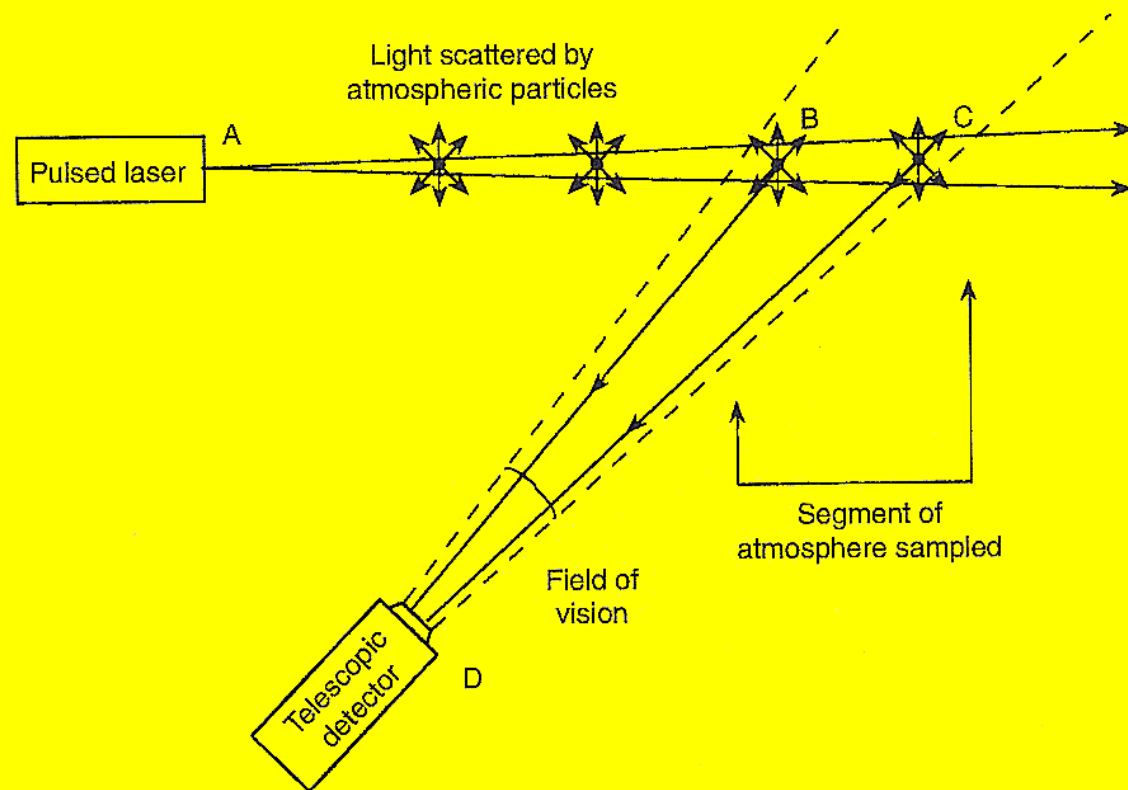

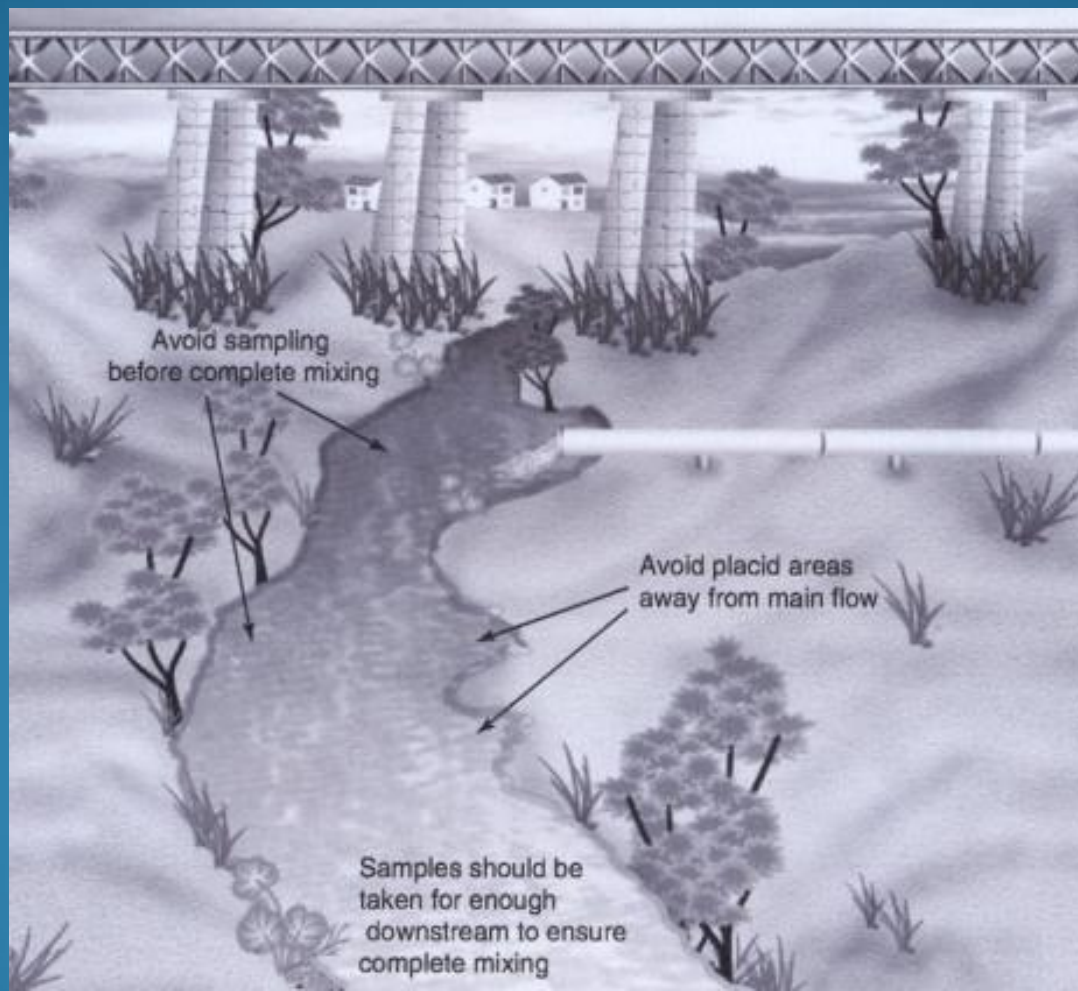
Figure 3.5 Air sampling: (a) a typical sorbent tube; (b) the system used to carry out measurements [2]. From Jones, A., Duck, R., Reed, R., and Weyers, J., *Practical Air in Environmental Analysis*, Prentice Hall, Harlow, UK, 2000. © Pearson Education Limited 2000, reprinted by permission of Pearson Education Limited.

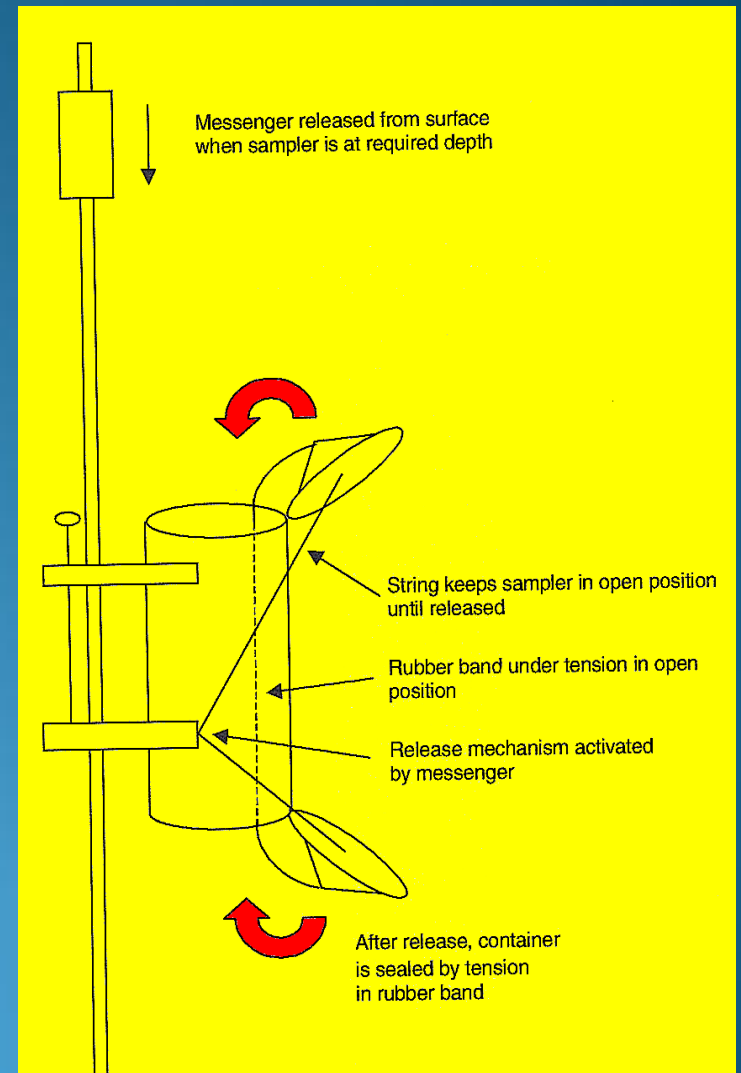
Levegő szennyezés távmérése

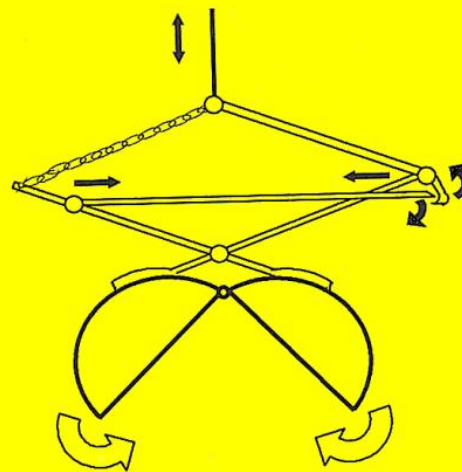
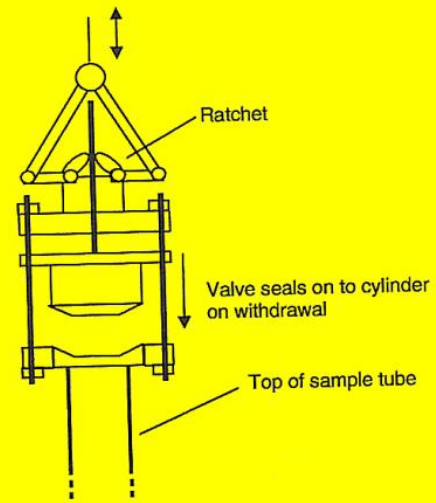
Felszíni víz mintázása a szennyezés beömlésénél

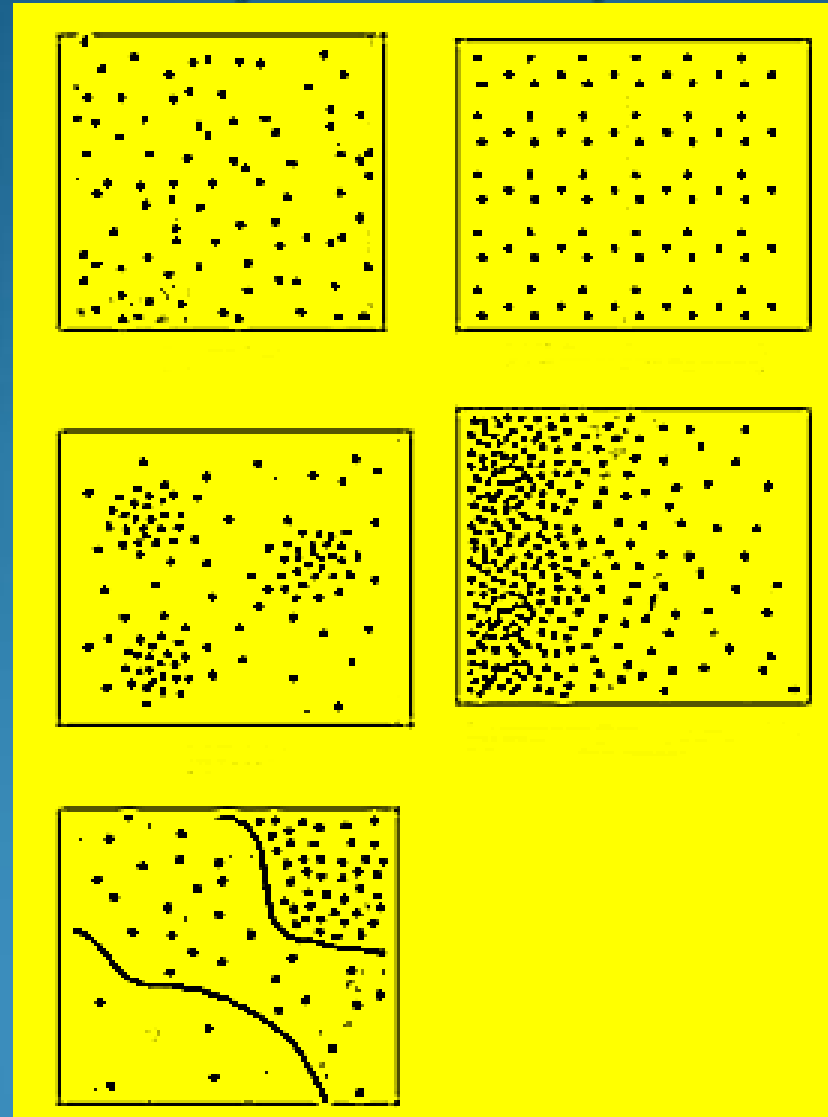
Vízminta vevő

Iszap mintázók

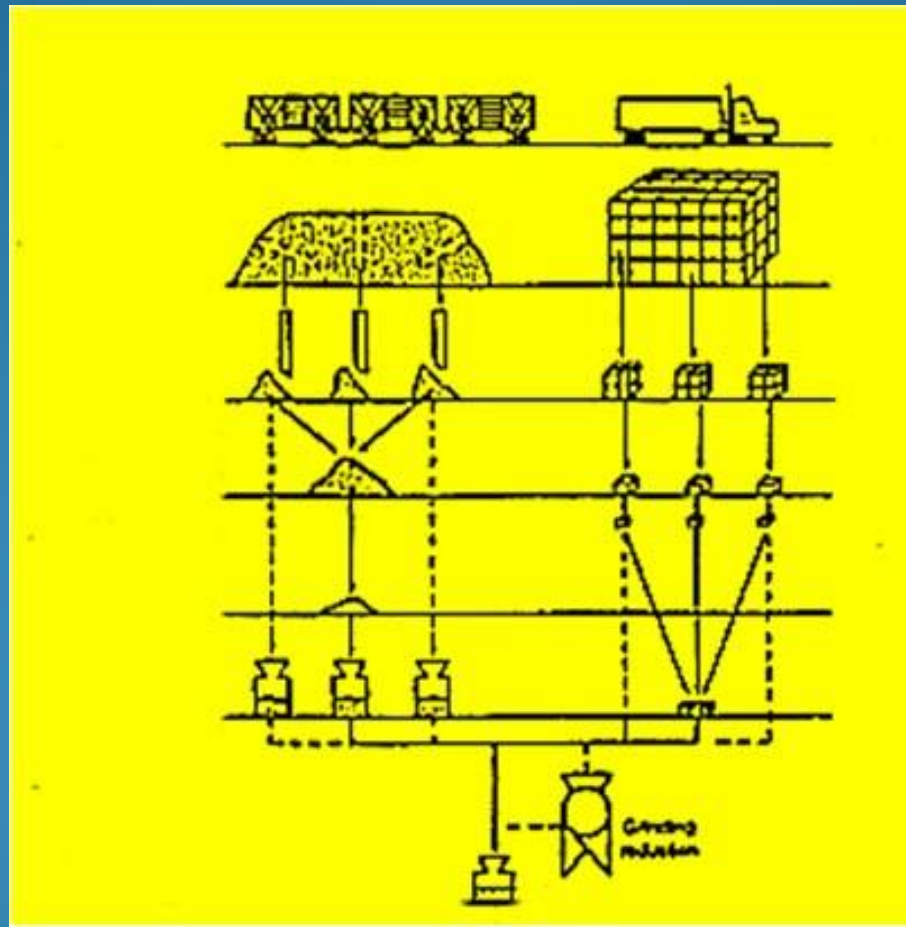

Szennyeződési profilok talajban

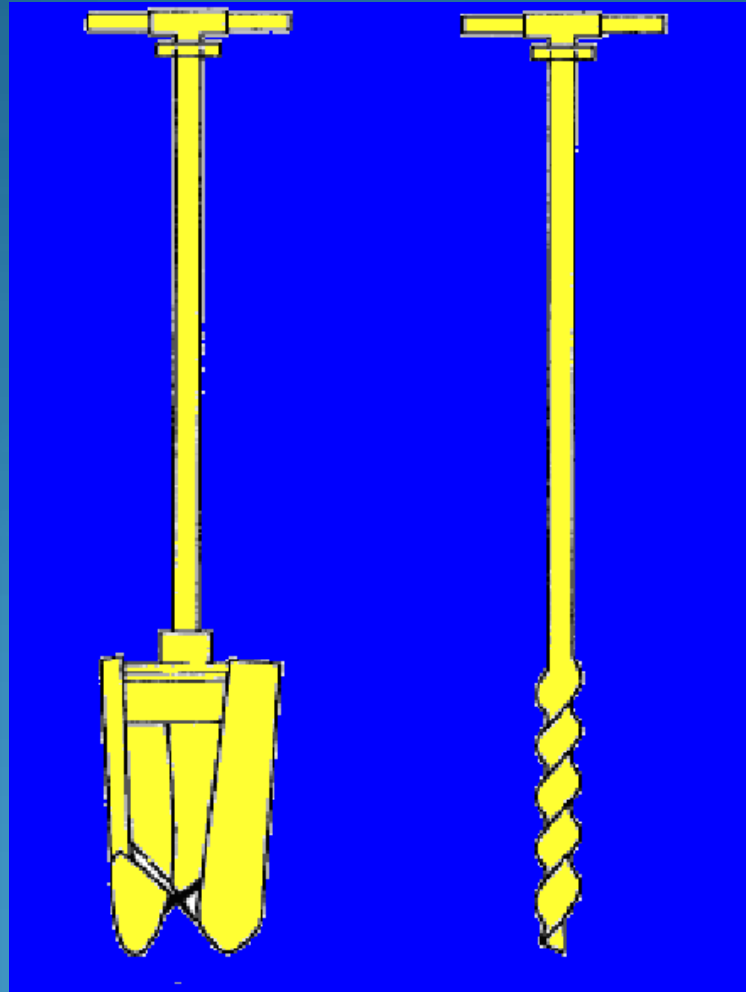

Mintavétel, homogenezálás, tömeg redukció

Reprezentatív minta

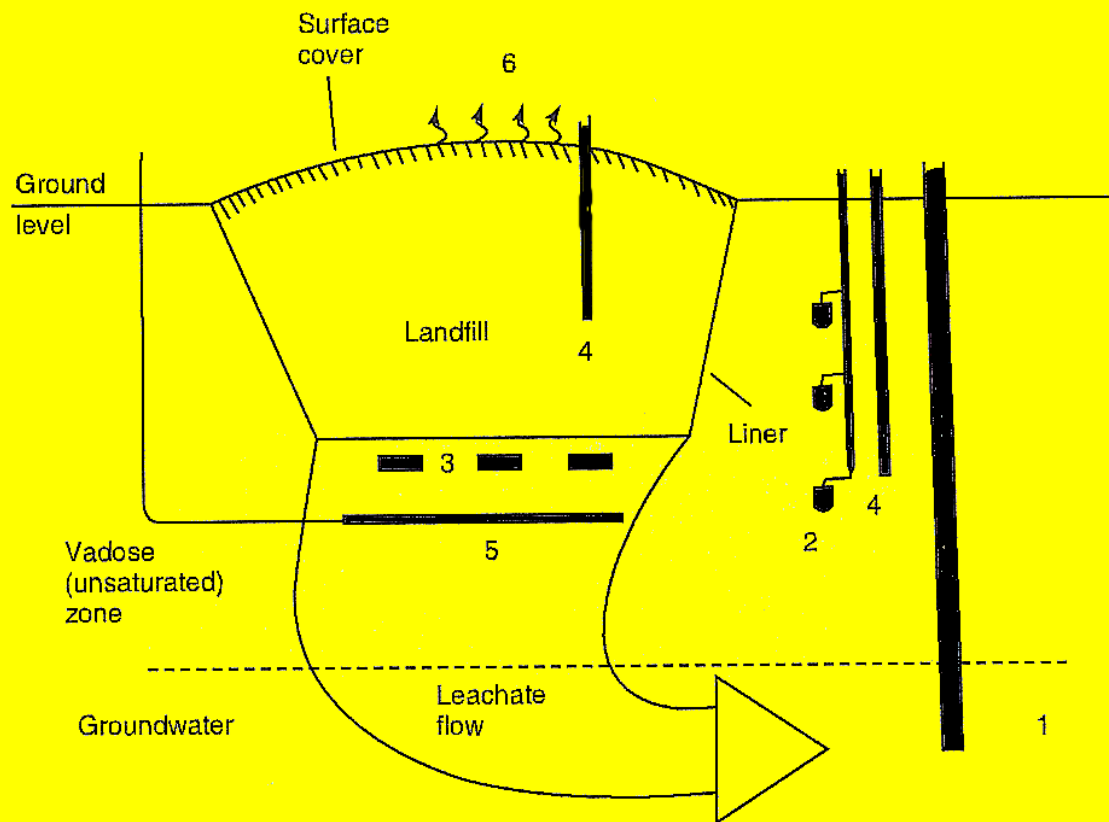

Kézi mintavevők talajra

Hulladéklerakó monitorozása

Talajlevegő,
pórusvíz és
felszín alatti víz
mintázása

Schematic of a typical containment site showing possible sampling methods and locations; 1, water monitoring wells at various depths; 2, suction lysimeters; 3, collection lysimeters; 4, gas monitoring wells; 5, gas sampling probe; 6, surface gas monitoring.

Minták elkoszolódásának, keresztzennyezésének forrásai

- Edények (szállítás, bemérés)
- Vegyszerek (oldószeres, reagensek)
- Más minta (keresztzennyezések)
- Memória hatások (helyiség, edények)
- Műszerek (előző mérések maradéka, bomlás)

Nélkülözhetetlenek a vak próbák

Minta konzerválás

Van, amit csak a helyszínen lehet mérni
(pH, hőmérséklet, zavarosság)

Konzerválás pH beállítással vagy red-ox potenciállal
(szennyvíz, species analízis)

Hűtve szállítás
(VOC, klorofill- α)

Megfelelő tároló edény
(Fémekre műanyag, szerves vegyületekre üveg)

Ajánlott irodalom

Kőmives József, Környezeti Analitika (BME, 2000)

*W. Kleiböhmer Ed., Environmental Analysis
(Elsevier, 2001, ISBN 0444-50021-9)*

*R. Reeve, Introduction to Environmental Analysis
(Wiley, 2003, ISBN 0-471-49295-7)*

*J.R. Dean, Methods for Environmental Trace Analysis
(Wiley, 2003, ISBN 0-470-84421-3)*